

כ"ה טבת ה'תשפ"א		כניסת שבת	יציאת שבת
ירושלים	16: 12	17: 31	
ת"א	16: 33	17: 32	
חיפה	16: 20	17: 30	
באר שבע	16: 35	17: 34	

אירון של צהלו

פרשת "שְׁמוֹת"

"וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַבָּאִים, מִצְרָיִם: אֶת יַעֲקֹב, אִישׁ וּבֵיתוֹ פָּאָו." (שְׁמוֹת, א', א')

השבת, נתחיל לקרוא את חומש שמות, החומש המתאר את תהליכי הגלות והגאולה, את מתן תורה ואת השראת השכינה.

רבינו **האי גאון** קורא לכל חומש בשם המעיד על התוכן שלו:

"ספר בראשית, **חומש שני**, ספר כהנים, חומש הפקודים ומשנה תורה", אם כן, ספר שמות זכה לשם "**חומש שני**", וכמובן עולה השאלה:

אם ממספרים את החומשים - אז לכל חומש יש לתת את המספר הסידורי שלו, ואם נותנים שם המעיד על תוכנו של החומש - גם לחומש השני צריך לבחור שם הקשור לתוכן שכתוב בו!

הנצי"ב מוולוז'ין בהקדמה לפרושו "העמק דבר" על ספר שמות מסביר שרב האי גאון בא ללמד אותנו **ספר שמות הוא חלק ב של ספר בראשית! ושבריאת העולם לא הסתיימה עד לקבלת התורה ע"י ישראל במעמד הר סיני והשראת השכינה במשכן!**

הגמרא במסכת שבת מסבירה מדוע ביום השישי לבריאה כתוב "ויהי ערב ויהי בוקר יום תשישי" עם ה הידיעה (בשונה משאר הימים שבהם כתוב רק יום שני ולא יום השני) שתנאי עשה ה' עם הבריאה: אם ישראל מקבלים את התורה ביום השישי של סיון - ביום מעמד הר סיני - העולם מתקיים, ואם לא - אני מחזיר את כל העולם כולו לתוהו ובוהו. כלומר: **קיום העולם הפיזי מותנה בקבלת התורה, בהופעת העולם הרוחני במציאות.** לשם כך נברא העולם בשביל ישראל יציגו ופיצו את התורה במציאות, כדברי רש"י בתחילת ספר בראשית "בראשית - בשביל ראשית, בשביל התורה וישראל שנקראו ראשית.

אם כן, השם **חומש שני** מבטא את מהותו של הספר - חלק ב של בריאת העולם. ועל פי זה ניתן לומר גם שהשם שהרמב"ן קרא לספר שמות - "**ספר הגאולה**" לא מדבר רק על הגאולה הפיזית, אלא גם על הגאולה הרוחנית. היציאה מעבודת לחרות היא השלב הראשוני כדי לגאול את הנפש ע"י קבלת התורה כי "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה". **הגאולה נגמרה רק בקבלת התורה ובניין המשכן.**

יצירתו של עם ישראל, כפי שהיא מתוארת בחומש שמות, אינה יצירה טבעית. עמים מתהווים בדרך כלל מתוך קשר לחבל ארץ שתושביו יוצרים איגוד של שיתוף פעולה המבוסס על אינטרסים משותפים, ואחר כך מחוקקים חוקים, קובעים גבולות ומסכימים על שלטון. הולדתו של עם ישראל ועצמאותו אינו תואם מהלך טבעי-התפתחותי שכזה - יסודו בפריצה של ההשגחה העליונה להיסטוריה. הפרקים הראשונים של ספר שמות מהווים מעין הקדמה ורקע לתהליך גדול זה.

"וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד בְּמֵאד וַתִּמְלֵא אֶרֶץ אֲתָם." (א', ז')

רבנו **אברהם אבן עזרא זצ"ל** מפרש את ההדרגה בהתברכות העם בצורה הבאה: "**פרו**" - הולידו כעץ הנותן פרי ולא היה בהם עקר ועקרה. "**וישרצו**" - שהולידו תאומים ויותר - שהיו יולדות ששה בכרס אחד (רש"י מהמד"ש). "**ויירבו**" - שלא הייתה בהם תמותה בטרם עת, ובכך היו לעם רב.

אברך בא למרן הגר"ח **קניבסקי** שליט"א לבקש את עצתו ואת ברכתו. "מספר שנים כבר חלפו ממשואי"י, פתח, "ועדיין לא התברכתי בילדים". "עצתי לך שתחבר ספר חדושי תורה", השיב רבנו.

לאחר תקופה חזר האברך לרבנו וסיפר שהוא עשה כמצוותו. הוא הוציא לאור ספר חידושי תורה - ולא חלף זמן רב עד שזכה לחבוק את בנו בכורו! "מה המקור לסגולה זו?" התעניין האב המאושר. השיבו רבנו: "המקור הוא בגמרא חולין נט ע"ב: 'קרי אנפשיה מפרי פי איש תשבע בטנו' - הרי שדברי תורה נחשבים כצאצאיו של האדם".

אדם נוסף שקיבל מרבנו עצה זו, הוציא אף הוא ספר והיה לאב תוך תקופה קצרה. זמן מה לאחר מכן הוציא את הספר במהדורה שניה, עם חדושים והוספות - ונולד לו ילד נוסף. כשהדפיס את המהדורה השלישית, זכה להולדת בנו השלישי, וברביעית - לא התפלא להתבשר שגם ילד רביעי עומד להוולד לו... (דברי שיח שמות תשע"ז מתוך ספר 'רבי חיים')

גודלו של עם ישראל וריבוי המהיר, נתפס ע"י שליט מצרים כפוי הטובה כאיום על העם המצרי. ממשפחה שהייתה מקורבת לשלטון, הופכים צאצאי יעקב, תוך פרק זמן קצר למיעוט מדוכא ומשועבד שסכנת השמדה מרחפת על ראשו.

"וַיִּשְׂמֹוּ עֲלָיו שְׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסַבְלָתָם, וַיִּבְּנוּ עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעָה אֶת פַּתֵּם וְאֶת רַעְמִסֵּס." (א', י"א)

המס המצרי היה מס עקיף - עבודה ולא כסף. התחכום בהטלת המס היה גדול. ברגע שהתארגנו קבוצות העבודה של העברים, החל תהליך השחיקה במעמדם בעיני הציבור המצרי. העם המצרי החל להתרגל לעובדה, שהעברים אינם אזרחים שווים זכויות.

"וַיִּכְאֶשֶׁר יַעֲנֵנו אֱתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ, וַיִּקְצֹוּ מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל." (שם, י"ב)

וכאשר 'עיננו' אותו לא כתוב, אלא כאשר 'יעננו', בלשון עתיד כתוב. אומרים חכמים, משמע, הכתוב מבטיח לנו כי לעולם בשעה שיענו את בני ישראל בסופו של חשבון תהיינה תוצאות העינוי חיוביות. תמיד אחרי רדיפות ועינויים קשים אנו יוצאים מחוזקים ומחוסנים יותר.

הגה"ק **רבי אלימלך מליז'נסק** זיע"א פותב, פי עֲלָה בְּלָבוּ רַעִיוֹן "על דְּרָךְ הַמִּסְפָּר" מִפְּסוּקֵי זֶה: "וַיִּבְּנוּ עָרֵי מִסְכְּנוֹת" - 'מִסְכְּנוֹת' הוּא גַם לְשׁוֹן הַנְּאֻחַ - מִי שְׁהוּא בַעַל הַנְּאֻחַ, אֵינְנוּ בּוֹנֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה אֲלָא עָרִים לְפָרְעָה, לְקַלְפָּה הַטְּמֵאָה שֶׁנִּקְרָאת 'פְּרַעְה'. אֲךָ מִי שְׁמוֹנֵעַ אֶת עַצְמוֹ מִהַנְּאֻחַת יְתָרוֹת וּמִתְקַדֵּשׁ - כּוֹל לְבוֹא לְמִדְרָגָה גְּדוֹלָה, כְּפָאָמֵר: "וַיִּכְאֶשֶׁר יַעֲנֵנו אֱתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ" בְּקִדְשָׁה.

וכתב הרה"ק **ה'שם משמואל** זיע"ע (שמות תער"ב): רש"י פירש: 'וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ' - 'בכל מה שהם נותנים לב לענות כן לב הקב"ה להרבות ולהפריץ', והיינו כי כאשר הם רק 'זממו' לענות את בני ישראל, **כבר נחשב להם הדבר כמעשה**, כי אצל עכו"ם מצרף הקב"ה מחשבה למעשה (ירושלמי פאה א א), לכן מיד בתחילת זממם כבר שידד הקב"ה מערכות הטבע וברא לבני ישראל **גוף חדש** שיכולו לילד ששה בכרס אחד **מה שלא היה מעולם כדבר הזה**, ויכן ירבה וכן יפרוץ.

ומסיים ה'שם משמואל: 'מכאן ילמד כל אדם קל וחומר לנפשו, ומה אם בעבור 'מחשבה רעה' של המצרים שניה הקב"ה את גוף היהודי, קל וחומר בן בנו של קל וחומר בשעה שאחד מישראל מקבל על עצמו קבלה טובה 'ובמחשבתו' רוצה הוא לישב על התורה ועל העבודה, וודאי שתיכף ייהפך להיות איש אחר ברוחניות ובגשמיות.

לא חלף זמן רב, והאווירה במצרים השתנתה כליל:

"וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּפָרָךְ." (שם, י"ג).

הרמב"ם (הלכות עבדים א) אומר שיעבודת פרך היא עבודה שאין לה קצבה ואין בה תועלת. ואמר **הרבי מליובאוויטש**: גם כיום רבים משועבדים לעסקי פרנסתם בבחינת 'עבודת פרך'. על-פי התורה אל לו לאדם להיות שקוע ראשו ורובו בעסקיו, ואין העסק צריך למנוע בעדו להתפלל בציבור ולקבוע עיתים לתורה, ומי שעבודתו היא ללא קצבה - זו בעצם 'עבודת פרך'.

כל מצרים העבידה את בני ישראל, ועד מהרה הקיפה האנטישמיות את החמונים. האווירה הכללית היתה בשלה לפקודה המרושעת הבאה:

"וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם, לְמִינְדַת הָעֵבְרִית ... בַּיִלְדָּן אֶת-הָעֵבְרִיּוֹת, וְרֵאיתן, עַל-הָאֲבָנִים: אִם-בֵּן הוּא וְהַמֵּתָן אֹתוֹ, וְאִם-בַּת הוּא וְחֵיהָ. וְתִירָאן מִיְנִידָת, אֶת-הָאֲלָקִים, וְלֹא עֲשׂוּ, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵן מֶלֶךְ מִצְרַיִם; וְתַחֲיִין, אֶת-הַיְלָדִים." (שם, ט"ו-י"ז)

ואמרו חז"ל (מד"ר - שמות א-טו): "וכי מאחר שלא עשו כאשר דיבר אליהן אין אנו יודעים שקיימו את הילדים? למה הוצרך הכתוב לומר ותחיינ את הילדים? אלא מתוך כך מובן שלא דיין שלא קיימו את דברו של פרעה, אלא עוד הוסיפו לעשות עמהם טובות. יש מהן שהיו עניות, והולכות המילדות ומגבות מים ומזון מבתיהן של עשירות ובאות ונותנות לעניות, והן מחיות את בניהן. הוא שכתב "ותחיינ את הילדים".

מכאן ואילך, לעם המצרי לא נותרו כל עכבות מוסריות. משום כך יכול היה השליט לפנות אליהם בפומבי ובצו גלוי ולדרוש את השמדתו של העם היהודי.

"וַיֵּצֵא פְרָעָה, לְכָל-עַמּוֹ לְאֹמֶר: כָּל-הַבָּן הַיְלֹוד, הַיְאִרָה תְּשַׁלְּכֶנָּה, וְכָל-הַבֵּת, תַּחֲיוֹן." (כ"ב).

נעיר שאנו רואים כאן סינדרום הדומה מאוד להתפתחויות היסטוריות של אנטישמיות שהכרנו בדורות מאוחרים. גם בדורנו ראינו שגזרות ההשמדה לא הופיעו מיד, אלא קודם כל באו חוקי השפלה ושעבוד, אחר כך הוטלו משימות ההשמדה על גופים מקצועיים, ורק אחר כך באו גזרות השמדה כוללניות, כשל פרעה!!!

התכונה של כפיות הטובה, למרות כל הכיעור שבה, הינה תכונה נפוצה למדי. במישור יחסי עמנו עם שאר אומות העולם, פרעה היה רק הראשון שהתעלם ומחק מזיכרונו את הטובה שהשפיע עם ישראל על עמו ועל ארצו. גם ספרד שכחה את הטובה שבאה לה מידי היהודים וגירשה אותם באכזריות. ובעצם, איזו ארץ אירופית לא?

במהלך ההיסטוריה תרמו היהודים מן המיטב שבכישורונותיהם: במדיניות, בהגות, במדע ובמחקר. והתשלום – תמיד היה כפיות טובה.

לפני כשבועיים, קבלה מדינת ישראל משלוח של חיסוני קורונה מחברת פיזור. רבים בעולם הרימו גבה ושאלו, כיצד הדבר? מדוע ישראל היא המדינה הראשונה בעולם שקיבלה את החיסונים מפזר, לפני שאר העולם... אז הנה הסיבה האמתית:

שישים אלף יהודים שהו בסלונקי, יוון, ערב פרוץ מלחמת העולם השנייה. קהילה יהודית חיה ותוססת. רבנים גדולים גרו שם.

היטלר יש"ו כבש בסערה את יוון כדי לאבטח את אגפו הדרומי לפני שפתח במבצע ברברוסה ובמתקפה נגד רוסיה.

מתוך שישים אלף יהודי סלונקי, כ-חמישים אלף הושמדו בבירקנאו תוך זמן קצר מאוד. הקהילה המפוארת הזו הושמדה ברגע.

מעטים שרדו. בין הניצולים הייתה משפחת בורלא. לאחר המלחמה בשנת 1961 נולד בן למשפחת בורלא, והם קראו לו ישראל - אברהם (אלברט).

אלברט גדל ולמד רפואה וטרינרית. הוא קיבל את הדוקטורט שלו בביוטכנולוגיה רבייה מבית הספר הווטרינרי של אוניברסיטת אריסטו בסלונקי. בגיל 34 עבר לארצות הברית, ונישא לאישה יהודייה בשם מרים. נולדו לו שני ילדים.

בארצות הברית בורלא שולב בענף הרפואה. הוא התקדם מהר מאוד והצטרף לחברת פיזור, שם הפך להיות 'ראש חטיבת החיסונים הגלובליים'. משם קצרה היתוך הדרך למינויו למנכ"ל פיזור בשנת 2019.

במהלך השנה הוביל בורלא את מאמצי החברה למצוא חיסון לקורונה. פרויקט החיסון שיציל את חייהם של מיליארדי אנשים ברחבי העולם הובל על ידי יהודי. בן לניצולי שואה, מסלונקי.

החיסון שלו יגיע גם לגרמניה, שם מתו עשרות אלפי גרמנים ממגפת הקורונה. החיסון גם עומד להציל שם חיים של עשרות מיליוני גרמנים, חלקם נאצים לשעבר, בני נאצים, נכדיהם וניניהם.

הבן של בורלא, שמשפחתו הושמדה בשואה, מציל את משפחתם של אלו שהשמידו את משפחתו...

וזו הסיבה שישאל הופכת להיות המדינה הראשונה שקיבלה את החיסון. לזכר סביו של אלברט. לזכר משפחתו. לזכר משפחתנו.

לזכר העם היהודי שנמחק בשואה.

ועכשיו כשאתם קוראים את הסיפור האמיתי והמדעים הזה, חשבו כמה משפחות "בורלה" נשרפו ועלו בלהבות משרפות בירקנאו, וכול מחנות ההשמדה שהכילו את כול אותם שישה מיליון יהודים שנרצחו בשואה.

כמה פרופסורים, מדענים, מתמטיקאים וכישרונות אחרים היו יכולים להציל את העולם הזה מכל כך הרבה אסונות שאנשים מרושעים הביאו לעולם הזה, בדיוק כמו הנאצים במהלך מלחמת העולם השנייה ...

"וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם, וַיְגַדֵּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל-אָחִיו, וַיְרָא, בְּסִבְלֹתָם; וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי, מִפְּהַי אִישׁ-עֶבְרִי מֵאָחִיו." (ב', י"א)

אמר הרבי מליובאוויטש: משה גדל בבית המלך, ושם לא חסר לו דבר, והיה יכול לשבת בשקט ובשלווה. אך מיד כשגדל והיה מסוגל לעשות ולפעול, יצא אל אחיו וחירף את נפשו כדי לעזור לאחד מהם, ובעקבות זאת נאלץ לברוח ולצאת לגלות. ללמדנו, שאין אדם רשאי להסתגר בד' אמות של תורה ולומר "אני את נפשי הצלתי". עליו לצאת אל אחיו המשועבדים בגלות רוחנית ולעשות ככל שביכולתו כדי לעזור להם.

ואמר בעל ה"תולדות יצחק": משה לא היה יכול לסבול כל דבר עוול בין אדם לאדם. אם התנפל גוי על יהודי – "איש מצרי, מִפְּהַי אִישׁ-עֶבְרִי"; אם רבו יהודים בינם לבין עצמם – "אֲנָשִׁים עֶבְרִים נָצִים"; ואם גוי נהג שלא כשורה כלפי גוי – "וַיָּבֹאוּ הָרַעִים, וַיִּגְרָשׁוּם". בכל המקרים האלה נחלץ משה לעזרה.

ואומרים חז"ל שבזכות ה"יִרְאָה, בְּסִבְלֹתָם", זכה משה רבנו ל"וירא" בסנה: "וַיִּרְא ה', כִּי סָר לְרֵאיוֹת; וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹקִים מִתּוֹךְ הַסָּנֵה, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה...". כי כשבורא עולם רואה יהודי הנושא בעול עם חבריו, חי וחווה את העובר עליהם, וסָר לְרֵאיוֹת בצרתם – מתגלה אליו האלוקים,

"וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם, וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן-הָעֲבֹדָה, וַיִּזְעְקוּ; וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל-הָאֱלֹהִים, מִן-הָעֲבֹדָה." (ב', כ"ג)

שאל רבי יצחק מוולוז'ין זי"ע - מה קרה שרק עכשיו הם נזכרו לבכות, ולפני כן, קודם שמת המלך, לא היה להם על מה להיאנח? וכי קודם לכן שפר עליהם חלקם? אלא התירוץ הוא: כל עוד המלך חי, סברו, שרק פרעה זה מתאכזר ליהודים, אבל לכשימות ויקום תחתיו מלך חדש, ישתפר המצב. והנה, "וימת מלך מצרים", ודבר לא שנתנה לטובה - "ויאנחו בני ישראל ויזעקו", ראו שהיתה תקוותם תקות שוא, ואכן כל הפרעונים שווים, ורק בורא העולם יוכל להושיעם!

משמע, שאחר שראו שכלו כל הקיצין וקושי השעבוד עובר כל גבול, התחילו לבקש על גאולתם, ואז מיד התערורו עליהם רחמים מן השמים, ולבסוף זכו מכח אותה תפילה לגאולתם הכללית.

וכתוב בספר 'מעשה אישי חלק ז' עמוד ק"ג בשם ה'חזון איש' זצ"ל: אם חשבנו שהפעולות הגשמיות שלנו הן ההשתדלות, זו טעות! עיקר חובת ההשתדלות המוטלת על האדם היא דווקא התפילה. שבלעדיה - כל פעולה שאנו עושים מועדת מראש לכישלון, אינה עונה בכלל לתואר 'השתדלות'. רק כשהפעולות שלנו נכרכות בתפילה נרגשת, רק אז הן מהוות קיום חובת ההשתדלות כראוי!

עד כמה גדול כוחה של תפילה, נראה מהעובדה הבאה:

הרה"ק רבי נחמן מהורדנקה זי"ע היה צדיק גדול ומתלמידיו של ה"בעל שם טוב" הקי' זי"ע. לאחר נישואיו עזב את זוגתו לבדה ועבר להתגורר בעיר אחרת. הגיעה האשה לרבו בטרוניה על תלמידו שעזב אותה לבדה, וה"בעל שם טוב" הבטיח לטפל בכך.

ואכן, הוא מיהר לקרוא לתלמידו רבי נחמן, ושאל אותו לפשרה של התנהגות זו. ענה התלמיד: "יודע אני כי מיד כאשר יוולד לנו ילד, עתידה אשה זו למות, ומכיון שאני חס על שנותיה הצעירות, מעדיף אני להשאיר כך, כדי שלא תלד ותמות".

כאשר שמעה האשה את הנידון, אמרה בהחלטיות כי היא רוצה ילד בכל מאודה, עד שאיננה חושבת כלל על התוצאות.

נענה ואמר רבי נחמן מהורדנקה לרבו הבעש"ט: "אך אני אינני מסוגל לגדל את הילד לבדי!"

אמר לו רבו ה"בעל שם טוב": "הסר דאגה מלבך, אני אגדל אותו!" חזר רב נחמן לביתו, ולתקופת השנה נולד להם בן, שנקרא שמו בישראל 'שמחה'. כשראתה האם את הבן, התמלאה חמלה גדולה על כך שלא תוכל לגדל אותו. נשאה עיניה לשמים וביקשה: "ריבונו של עולם, תן לי לגדל אותו לפחות עד שיצמחו לו שיניים!"

ואכן משמים שמעו לתפילה, ועד גיל שנתיים זכתה לגדל את בנה.

כשנודע לבעלה רבי נחמן מהורדנקה על תפילתה של האם לאחר הלידה, אשר הפכה את סדרי העולם ודחתה את שעת פטירתה, הפטיר בצער:

בשמים לא יכלו לעמוד בפני תפילתה ולכן נתבטלה הגזירה, אך כמה חבל שביקשה באותם רגעים גדולים רק שנתיים נוספות של חיים, ולא שבעים שנים נוספות. אילו הייתה מבקשת זאת – הייתה זוכה לכך!

לאחר פטירתה, נטל ה"בעל שם טוב" את הילד תחת חסותו, ולימים נשא את נכדת הבעש"ט לאישה. ברבות הימים זכו לחבוק בן, אשר נקרא בשם 'נחמן', על שם סבו, והוא הצדיק רבי נחמן מברסלב זי"ע!

אף על פי שאין מדת הקדוש ברוך הוא כמידת בשר ודם להתחרט על דברים שנגזרו, מכל מקום בכוחה של התפלה הנאמרת בכוונה לשנות ולבטל גזרות רעות, שעל ידי התפלה האדם משתנה ומתקרב להקב"ה, מתקדש ומתעלה לפניו ושם מבטחו בה'. ואז המזל משתנה, כי לא על אדם כזה נגזרה הגזרה. ובפרט שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של ישראל. ועוד, כי עיקר התפילה אינה אלא רק כדי שיתברר בשכלו כי הוא בכל דבר ברשות השי"ת, ואז יגיע אליו היראה וההכנעה. וראוי לו לאדם להרבות בתפילה לפני השי"ת שיחזקוהו ביראת שמים וביראת חטא.

לע"נ אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתון ז"ל

נלב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל

נלב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.